

Uummannap Kommuniani takorluugaq, kulturikkut ilimagisat, anguniakkat sinaakutissallu

28.09.2005-meersoq

Uummannap Kommuniani
takorluuqaq, kulturikkut
ilimagisat, anguniakkat
sinaakutissallu

Aallaqqaasiut

Uummannap Kommuniani meeqqanut tunngasutigit anguniagassaliornermi pinngitsoorneqarsinnaanngilaq meeqqanut paaqqinnittarfiit, atuarfiup aamma inuusuttunut ilinniartitsinerup ataqatigiissarluinnarneqarnissaat, aammali Meeqqanut Kultureqarnermullu Ataatsimiititaliap (MKA) ataani suliaqarfiit allat inuutissarsiutinut, kulturimut sunngiffimmullu tunngasut ilanngullugit eqqarsaatigineqassapput. Piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu anguniagassaliorneq manna kommunimi ingerlatsiviit allat asingusunik anguniagaliaannut ataqatigiissarneqassaaq.

Anguniagassaliornerup nassatarissavaa takorluukkat, kulturikkut ilimagisat, anguniakkat sinaakktissallu meeqqanut inuusuttunullu tunngasut politikikkooortumik tamaasa ataatsimoortillugit aalajangiiffigineqarnissaat.

Suliap aallaqqaataatungaani suliffeqarfiit ataasiakkaat anguniagassaliorfigineqarlutillu sinaakkusiuunneqassapput.

Suliap ingerlaqqinnerani anguniagassat ataqatigiissarneqassapput imminnullu attuumalersinneqarlutik meeqqanut, atuartitsinerup ilinniartitsinerimullu tunngasut kiisalu kulturimut tunngasut ataatsimut anguniagassaqalersillugit ataatsimoortumillu sinaakktissatigit aqunneqarsinnaalersillugit, taakkua aallaavigissavaat pingaartitat kulturikkullu ilimagisat politikikkut aalajangiiffigineqartut.

Oqaatsit nassuiaataat

Takorluukkat:

Takorluukkatigit allaaserineqassapput politikikkooortumik isummat pingaarnert (pingaartitat) - meeqqat inuusuttullu peroriartornerinut inerikkiartornerinullu tunngasut kiisalu atugassarititassatut periarfissarititassatullu kissaatigineqartut.

Kulturikkut ilimagisat:

Ilimagisatigit ersersinniarneqassapput najugaqarfisami kulturimik paasinninnermut tunngasut pisinnaasallu, sulisut namminnerlu piumassutsimikkut suleqataasut pigisariaqagaat, avataaniillu tikisitat ilikkartariaqagaat.

Anguniakkat:

Anguniakkatigit ersarissarneqassapput pitsaassutsimik piumasaqaatit piviusunnngortinneqartussat aamma pisinnaasariaqartut - takorluukkat piviusorpalaartumik angujartuaarneqassappata.

Anguniakkat suliarineqassapput najukkami innuttaasut peqatigalugit, imaappoq meeqqat inuusuttullu, angajoqqaat, sulisut, politikkerit, inuutissarsiutinik ingerlatsisut kulturimullu attuumassuteqartut peqataatillugit.

Sinaakktissat:

Sinaakktissatigit innersuunneqassapput sammisasat suliassallu, peqataasut tamarmik isumagisassaat aamma suliap isumaginissaanut atugassarititaasut.

Kapitali 1:

Pingaarnerusutigut takorluugaq kulturikkullu ilimagisat

a. Meeqaanut inuusuttunullu ataatsimoortumik politikkeqarnissamut takorluugaq

Uummannap Kommuniani meeqqanut inuusuttunullu politikki kommunalbestyrelsip aamma najukkami inuiaqatigiinni meeqqanut inuusuttunullu attuumasuteqartut qanimut suleqatigiinnerisigut inerisarneqassaaq, tassani pineqarput angajoqqaat, suliffeqarfinni sulisut, sunngiffimmi kulturikkullu sammisaqartitsinermik ingerlatsisut kiisalu inuutissarsiutinik ingerlatsisut.

Takorluugaq tassaavoq meeqqat inerikkiartornerat pissasoq, najukkami inuiaqatigiinni kulturikkut soralinnik ilisimaarinnilluartuni, innuttaasullu ataasiakkaat namminneq naleqassutsimik akisussaaqataanermillu inerisarnissaannut periarfissinneqarfianni.

b. Meeqqat inuusuttullu innuttaaqataasunngorsarnerinut ilikkariartornerannullu tunngasutigut kulturikkut ilimagisat

Najukkami kulturimi sorlaqassuseq kommunip meeqqanut inuusuttunullu politikiani ersissaaq. Taamaammatt meeqqat inuusuttullu peroriartorneranni, inerikkiartorneranni ilikkariartornerannilu peqataasunit tamanit kulturikkut ilimagisat saqqummiunneqarput.

Pingaarnerusutigut kulturikkut ilimagisanut makkua tunngaviupput:

1. najukkami inuiaqatigiit kulturikkut kingornusaat ileqquilu tassaasut meeqqat peroriartornerinut inerikkiartornerinullu pingaaruteqartumik tunngaviusut,
2. innuttaasut utoqqaanerusut misilittagaat inuunerlu pillugu ilisimasaat kinguaariinnut peroriartortunut pingaaruteqartuusut,
3. meeqqat inooqatigiinnut naleqqussarniarnermini ilikkagassanik imaattunik pissarsiaqassasut sumiiffinni kulturikkut kingornuttakkat pigiinnarsinnaangorlugit ilanngullugulu silarsuarmi allami periarfissaasut atorlugit inooqataasinaangussasut,
4. nalinginnaasumik sumiiffinni nalunngisat piginaasullu, nalunngisassanik piginaasassanillu nutaanik aamma inuiaat akornanni pilersitsiniarnermi tunngavissaassasut,
5. meeqqat inersimasullu immikkoorlutik ataatsimoorlutillu - pissusissamisoortumik - sumiiffinni inuiaqataanermi kulturikkut sammisakanut ingerlatanullu peqataasassasut.

Kulturi pillugu ingerlatseqataasunit ataasiakkaanit naatsorsuutigisat tamakkua susassaqarfiisa ataanni eqqartorneqarput.

Kapitali 2:

Meeraaqanut sullissinnermut tunngassutillit pillugit takorluugaq kulturikkullu ilimagisat

a. Takorluugaq

Meeqqat peroriartornerminni alliertornerminnilu pitsaanerpaanik atugassaqartinneqassapput. Meeqqat inuttut naligiissuseqartutut namminneq inuunermik ilusilersornissaannut peqataanissaminnut periarfissaqartinneqassapput. Meeqqap nammineersinnaassusia ataqqinassusialu inaarlerneqanngisaannassapput, meeqqallu pisinnaassutsimigut pigeriigai alapernaassuseqarnermut, inooqataanissamut kajumissutsimut ilinniarusussuseqarnermullu tunngasut ataqqineqassapput kaammattorneqarlutillu.

Meeqqueriviit imminerminni pingaaruteqartuupput meeqqallu ukiuini siullerni inooqatigiissutsikkut misigissutsitigullu inerikkiartornissaannut tunngasutigut sinaakkusiussatut suliaasaqarlutik. Meeqqat allanik inooqateqarnerminni imminnut ataqqeqatigiilutik misigisaqartinnissaat, pinnguarnissaat, misilearaanissaat inooqatigiinnermilu maleruarneqartartunik ilikkarnissaat pingaartinneqassaaq.

b. Kulturikkut ilimagisat

Meeqqat ukiuini siullerni arfinilinni inuunerini inersimasunit inuunerinut akuusunit ilimagineqarput:

- meeqqat najukkami inuiaqatigiit oqaluttuarisaa-nerannik kulturiannillu paasitikkiartuaassagaat, ulluinnarni suliaasanut ingerlanneqartartunullu inersimasunik akisussaassuseqartunik ilaqartillugit peqataatinnerisigut
- meeqqat inooqatigiissutsikkut ineriartornerat peqqissuunissaallu siuarsassagaat, namminneq uppernassuseqarlutik meeqqanut maligassiuinermikkut
- meeqqat namminneerlutik inerikkiartornerminni ilikkariartornerminnilu peqataanerat inersimasutullu naleqartiginerat ataqqillugu takutissagaat

Kulturikkut ilimagisat pingaartumik tunngatinneqarput meeraaqat qaniginerpaallugit inersimasuni susassarisaannut kisiannili aamma kommunalbestyrelsimut. Ilimagineqarpoq angajoqqaat imaluunniit meeqqat qaninnerpaatut perorsaasui meeqqap alliertornermini suliffeqarfinnut attuumassuteqarfigisaanut

qanimut suleqateqassasut.

1. *Inersimasutut susassaqaqataasoq kulturimik ilisimaarinnittoq:*

- meeqqamik isumassuisuuvoq meeqqamullu attaveqarnermini eqqummaarissuulluni
- meeqqamik, taassuma eqqarsaatai, piumasai pisariaqartitaalu pillugit, oqaloqatiginnittarpoq oqaloqatiginninnerminilu taputartuuttarpai meeqqap sumiiffimmi inuiaqatigiinni alliertornermini kulturikkut tunngavigisai
- periarfissiuissaaq meeqqap inersimasunut assigiinngitsunut meeqqanullu allanut qanimut attaveqarsinnaalernissaanut
- meeqqamut kulturikkut aamma inooqatigiinnikkut maligassiuissuuvoq
- meeqqap peqqinnartumik iliuseqarfiulluartumillu alliertornissaanik isumaginnilluarta-uuvoq

2. *Kommunalbestyrelsit kulturimik ilisimaarinnittut:*

- meeraaqat alliertornerminni atugassaat inuiaqatigiinnullu inooqataanissaminnut piukkunnarsarnissaat sumiiffimmi inuiaqatigiit kulturikkut tunngavigisaa pisariaqartitaallu taputartuullugit anguniagassaliussavaat sinaakkuser-sorlugillu
- ilaqutariit meeraarartallit sumiiffinni kulturikkut tunngaviesut naapertorlugit inuunerminnik ingerlatsisinnaanissaannik periarfissiissapput
- isumagissavaat angajoqqaat tamarmik sumiiffimmi ataatsimooqatigiinnermit sumiginnarneqarnermik misigisaqannginnissaat sinaak kusersuissallutillu meeqqat atornerlunneqar-nissaraluannut sumiginnarneqarnissaraluannullu illersuutaasunik

c. Inerikkiartornermik isiginneriaaseq

Imminut naleqartinnermik iliuuseqarsinnaassu- sermillu inerikkiartortitsineq

Imminut tatigineq imminullu naleqartinneq iliuuseqarsinnaassagaanni pisariaqarput. Iliuuseqarsinnaalernissamut tunngaviupput meeqqat alapernaassusiat, inooqataanissamut kajumissusiat, ilikkagaqarumassusiat oqalliseqataajumassusiallu. Meeqqat tamarmik namminneq inuunermik ilusilersornissaannut peqataasinnaassuseqarput.

d. Iikkagassatut pilersaarut

Manna “Meeraaqqanut sullissinermut tunngassutillit pillugit takorluugaq kulturikkullu ilimagisat” aallavigalugu Ummannap Kommunea-ni meeqqerivinnut tunngasunik ilikkagassatut pilersaarusiortoqasaaq. Iikkagassatut pilersaarusiat, meeraaqqat ilikkarniartarneri aamma isumassorneqarnissaminnik pisariaqartitsineri qanimullu inersimasunut meeqqanullu allanut attaveqartariaqarnerannut nalunngisanik, tunngaveqartinneqassapput.

Kapitali 3:

Meeqqap atualeqqaarnerata nalaani pisunut tunngatillugu takorluugaq kulturikkullu ilimagisat

a. Takorluugaq

Meeqqanut paaqqinnittarfinniit atuarfimmut ikaarsaariarnermut tunngaviussapput tatigeqatigiinneq sulisullu tamarmik ilamik suliaannut tunngatillugu pisinnaasaannik sulinerminnilu atugarisaannik ilisimasaqarluarnerat, taamaaliornikkut meeqqat inooqatigiinni inooqataanissamut perorsagaanerat ilikkariartornerallu ukiuini siullerni pisimasoq pissusissamisuuginnartumik nanginneqatillugu, meeqqallu nammineq piginnaariigaanut pisariaqartitaannullu naleqquttooqqullugu.

b. Kulturikkut ilimagisat

Atualeqqaarnermut tunngatillugu kulturi pillugu ilimagisat meeqqat angajoqqaavinut, suliffeqarfimmi isumaginnittaannut aamma atuarfimmi minnerni atuarinneqarnerminni perorsaasuinut/ilinniaritissuinut kommunalbestyrelsimullu tunngatinneqarput.

1. Perorsaasoq kulturi pillugu eqqummaarissuusoq:

- meeqqat inuiaqatigiinnut inuttaaqataalerniarnerminni naleqqussarnerannik ilikkarniarnerannillu sulilerminni kulturimik tapurtuussisuuvoq
- innuttaaqataasut utoqqaanerit misilittagaannik inuillu pillugit nalunngisaannik ilaatigut tunngaveqarnikkut meeqqat atualeqqaarneranni atuarfimmi ulluinnarni inuunermit isertitsinaqataasussaavoq
- sumiiffinni inuiaqataanermini kulturikkut sammisakkanut ingerlatanullu peqataasartussaavoq
- angajoqqaat suleqatiginerisigut meeqqat inooqatigiissutsikkut peqqissuunissakkullu ineriartortinneqarneranni ataatsimoorussamik sinaakkusersueqataasussaavoq

2. Kommunalbestyrelsit kulturimik ilisimaarinnittut:

- meeqqat atualeqqaartut inuiaqatigiinut ilikkagaqarniarnermullu peqataalertinniarnearnerinut anguniagassanik sinaakkutissanillu sumiiffimmi inuiaqatigiit kulturikkut aallaviinut pisariaqartitaannullu naleqquttunik aalajangersaassapput
- innuit suliffeqarfiillu sumiiffinni kulturikkut sammisakkanut ingerlatanullu naleqquttunik aallutaqarnissaannut periarfissarsiuussissapput
- angajoqqaat sujunnersuisoqatigiivisa sujulersuisoqatigiivisalu, meeqqat kulturikkut ki-naassutsiminnik ineriartortitsinerminni periarfissaannik, sinaakkusiernerannut tapersersuisapput

c. Inerikkiartornermik isiginneriaaseq

Imminut naleqartinnermik iliuuseqarsinnaassu-sermillu inerikkiartortitsineq

Imminut tatigineq imminullu naleqartinneq iliuuseqarsinnaassagaanni pisariaqarput. Iliuuseqarsinnaalernissamut tunngaviupput meeqqat alapernaassusiat, inooqataanissamut kajumissusiat, ilikkagaqarumasusiat oqalliseqataajumassusiallu. Meeqqat tamarmik namminneq inuunermik ilusilersornissaannut peqataasinnaassuseqarput.

d. Ilikkagassatut pilersaarut

Ilikkagassatut pilersaarutit qitiusumit sanaat nukarlerni alloriarfimmi ilikkagassatut pilersaarutitut atuut-sinneqassapput. Inuttut inerikkiartornermi ilikkagassatut anguniagassat atualeqqaarnermi qitiutitatus inis-sinneqassapput atuartitsissutissallu tamaasa eqqarsaatigalugit atuartitsissutissani ataasiakkaani anguniagassanut qulangersimannittut naatsorsuutigineqas-sallutik.

Kapitali 4:

Atuartoq pillugu takorluukkat kulturikkullu ilimagisat

a. Takorluukkat

Uummannami atuarfik angajoqqaat, atuartut ilinniartitsisullu suleqatigiinnerisigut ineriartortinneqassaaq.

Inatsisartut peqqussutaanni § 2-mi takorluukkatut anguniakkatullu eqqartorneqartut naapertorlugit atuarfiup ineriartortillugulu pitsanngorsartuarneqarnissaa siunertaavoq. Atuarfinni ulluinnarni ilinniartitsineq aamma politikikkut qanoq iliuuseqarfigineqartussatut allajangersagaasut aqutugalugit perorsaaneq pillugu inerisaaneq ingerlanneqassaaq.

Uummannap Kommuniiani atuarfik ineriartornermik ilisarnaateqassaaq pitsaassutsimigullu Atuarfitsialaap piumasaaqaataanut naleqqussarsimauussalluni. Taamaattumik atuarfinni ataasiakkaani atuarfeqarfillu ataatsimut isigigalugit pitsaassuseq eqqarsaatigalugu ineriartortitsineqartuassaaq ineriartortitsinermilu taamaattumi misilittagaalersut ataqatigiissaarneqarlutilu atuarfinnut ataasiakkaanut apuussorneqartuassapput.

Uummannap illoqarfiani nunaqarfittaanilu ilikkagaqarniarneq pillu eqqarsartarnermi ilisarnaataassapput atuartut silarsuaq tamakkerlugu inuiaqatigiinni nalunngisassanik paarlaassuiffiujuartuni alliarternissaat tamakkualu tunngavigalugit pingaaruteqarpoq “atuartup inuiaqatigiinni kinaassutsini, nammineq kulturini pingaartitanilu pillugitpaasinninnerminik ilisimasaminillu ineriartortitsinissaminik tunngavilersuinissaa, atuartup inuiaat allat kulturiinik ilisimasaqarnerminik paasinnissinnaanerminillu ineriartortitsinissaa aamma atuartup oqartussaaqaataanerminik eqqarsartaatsimut iseriartuarterneqarnissaa atuartullu oqartussaaqaataanerminik pisinnaatitaaffeqarnerminut pisussaaffeqarnerminullu paasinninnerminik ineriartortitsinissaa kii-salu pingaaruteqarpoq atuartup inuiaqatigiit ineri-

arterannut pinngortitamullu naleqqussarniarnerminut nammineq akisussaaqaataassutsini pillugu paasinnissinnaanerminik ineriartortitsinissaa.”

b. Kulturikkut ilimagisat

Atuarfimmi kulturikkut ilimagisat ingerlatseqaataassanunat makkununga tunngatinneqarput:

- atuartunut
- ilinniartitsisunut
- aqutsisunut
- atuarfimmi siulersuisunut
- kommunalbestyrelsimut
- aamma sumiiffimmi innuttaasunut allanut

1. Atuartoq kulturimik ilisimaarinnittoq:

- ilaquuttami tunulequtaannik oqaluttuassartaannillu nalunngisaqassaaq
- sumiiffimmi inuiaqatigiit kulturiat oqaluttuarisaanerallu pillugit tusarnaarnissaminut saqqummiisarnissaminullu soqutiginnissut-siminik ineriartortitsinissaaq
- utoqqaaneruserit inuunermi nalunngisaannik misilittagaannillu ataqqinnittuussaaq
- sumiiffinni inuiaqatigiinnut, taakkua silarsuarmi inuiaqataasutut silarsuarmullu avataaniittumut ataqateqartutut isigalugit, akisussaassutsiminik ineriartortitsinissaaq
- pissusilersornerminik sumiiffinni kulturikkut naleqartitat tunngavigalugit ineriartortitsinissaaq silarsuarmullu avatangiisiminut ammasuunissaminik aamma ineriartortitsinissalluni
- pinngortitamut avatangiisigisaminut akisussaassuseqartumik pissusilersortassaaq

2. *Ilinniartitsisoq kulturimik ilisimaarinnittoq:*

- sumiiffimmi inuiaqatigiit kulturikkut nalunngisaannik ilisimasaannillu ilinniartitsinermini taputartuussisartuussaaq
- sumiiffinni inuiaqataasut utoqqaanerit misilitagaannik nalunngisaannillu ilinniartitsinerminut akulerussuisuussaaq
- ammasumik nammineerluni sumiiffinni inuiaqatigiit pigiliussamittut qanoq iliuuserisartaqaannut kulturikkullu inuunermik ingerlatsinerannut peqataasassaaq
- sumiiffinni ingerlaavartumik kulturi pillugu ilikkagaqarniarnerminik aallussiuassaaq
- angajoqqaat suleqatigalugit atuartut ineriartornerannut ilikkagaqarniarnerannullu ataatsimoorussatut ilimagisassanik pilersitsiniaqataassaaq
- pisuni taamaaliornissanut naleqquttuni atuartunik kulturikkut nalunngisarisanik piginaassuserisanillu atuisitsinissamut periarfissiisartuussaaq

3. *Atuarfimmik aqutsisut kulturimik ilisimaarinnittut:*

- inuiaqatigiit ineriartornerinut kulturip oqaluttuarisaanerullu pingaaruteqassusiinik nalunngisaqassapput
- sumiiffinni inuiaqataaernerminni kulturikkut sammisakkanut ingerlatakkannullu peqataasassapput
- silarsuarmi ataatsimooqatigiiffiusumi atuarfimmik sumiiffimmut naleqqussakkamik ineriartortitsiniarnermi sulisunik tapersersuillutillu unamminartunik suliaqartitsisassapput
- silarsuup nutarsagaasup unamminartunngortitaasa periartaasitoqqanut atassuserneqarnisaannik siunertaqartumik atuartut ilinniartineqarnisaannik anguniagaqarnissamut eqqanaarsaaqataassapput

4. *Atuarfiup siulersuisui kulturimik ilisimaarinnittut:*

- inuiaqatigiit ineriartornerinut kulturip oqaluttuarisaanerullu pingaaruteqassusiinik nalunngisaqassapput
- sumiiffinni inuiaqataaernerminni kulturikkut sammisakkanut ingerlatakkannullu peqataasassapput
- atuartut oqaatsitigut kulturikkullu kinaassuseqarnerminnik ineriartortitsinerini angajoqqaat, atuarfiup aqutsisuisa ilinniartitsisullu suleqataaernerinik tapersersuisuussapput
- atuarfimmik ilinniartitsinerminik sulianillu allanik nakkutiginittuussapput ilinniartitsinerminu tunngaviumik pilersaarutaasuni ullutsinni nalunngisassatut piginnaasassatullu piumasaqaataasut sumiiffinni kulturikkut oqaluttuarisaanikkullu kingornuttagaasunut ataqarigiissinneqarnissaat eqqanaarsassavaat

5. *Kommunalbestyrelsit kulturimik ilisimaarinnittut:*

- sumiiffimmi inuiaqatigiit kulturikkut tunngavigisaat pisariaqartitaallu taputartuullugit innarlernagilli meeqqat inuusuttullu inuiaqatigiinni inooqataaannissaminnut piukkunnarsar nissaat ilikkagaqarniarnissaallu anguniagasaliussavaat sinaakkusersorlugulu
- inuit ataasiakkaat suliffeqarfiillu sumiiffinni kulturikkut pissusiusunik tunngaveqarnikkut suliaqarluarsinnaannorlugit periarfissiuisapput
- meeqqat inuusuttullu kulturikkut kinaassutsiminnik sanarfisaqarniarnerini angajoqqaat sinniisaasa siulersuisuutitaasalu taamatut sulinerminni sinaakkutissaasunik ineriartortitsiniarlutik sulinerini tapersersuisuussapput

c. Ilikkagaqarniartarneq pillugu isiginnittaatsit ilikkagaqarniartarnermilu aqqusaartakkat

Naleqassutsimik misigisimanermik iliuuseqarsinnaassutsimillu ineriartortitsineq

Imminut tatigineq naleqassutsimillu misigisimaneq piginnaassuseralugu qanoq ilioriuuseqarsinnaassutsimik ineriartortitsinermi tunngavissaapput pisariaqartut. Piginnaassuseralugu qanoq ilioriuuseqarsinnaassuseq ilaatigut makkuninnga imaqarpoq: oqaatsitigut pisinnaassuseqarneq, ajornartorsiutinik samminnissinnaassuseqarnermik piginnaassuseqarneq, kulturimit pissarsianik atuisinnaassuseqarneq, suleriariarsinnaanermut/assassornermullu piginnaassuseqarneq, inooqatigiinnermi pisariaqartitanik piginnaassuseqarneq aamma nutaaliorsinnaassutsimik piginnaassuseqarneq.

Suleqatiginnissinnaassutsimik akisussaassuseqarnermillu misigisimanermik ineriartortitsineq

Inuiaqatigiinni allanngoriartorfioqisuni, inuiaqatigiit-inuussutissarsiorterlu pillugit suliassat, suliassat tunngavigalugit suleqatigiikkaarluni attaveqatigiittarner-

millu tunngaveqarluni sulinissanik aqqissuussiffiusalersimapput. Taamaattumik atuarfimmi ilikkartitsiniartarnermik suliaqarneq aqqissuunneqartariaqarpoq atuartut akisussaassuseqartumik sulinissamut allanillu suleqatiginnittarnissamut periaasitaartinneqarnerisigut taammaliormermitu atuartunut ilikkartinniarneqartussaapput ammasumik suleqateqarsinnaaneq, ajornartorsiutinik aqqiiniarsinnaaneq, imminut nalunnginneq aammaluinuit akornanni nalunngisanik misilittakkanillu iluaquteqarniarsinnaanermut piginnaassutsit.

d. Ilikkagassatut pilersaarut

Ummannap Kommunea-ni atuartitsinermi ilikkagassatut pilersaarutit qitiusumit sanaat malitassatut atuutsinneqarput. Sumiiffinni qinigassanut sumiiffimmi ilikkagassatut pilersaarutit sanaartorneqarumaarput.

Kapitali 5:

Inuusuttoq ilinniagaqartoq pillugu takorluukkat kulturikkullu ilimagisat

a. Takorluukkat

Atuarfimmiit inuusuttut ilinniarfiinut inuutissarsiu-teqarnermullu ikaarsarneq suleriaatitsit taakkua assigiinngitsut akornanni toqqissisimaqatigiinnermik suliasallu pillugit tunngavigisanik aasigiinngitsunik tunulequtaqarnermik sulinermilu periarfissarititaasut assigiinngissusaannik nalunngisaqatigiinnermik tunngavilersorneqassaaq taamakkua tunngavigalugit inuusuttut ilikkariatortuarnertat inersimasullu inuunerannut ikaarsaariarnertat ataqatigiissaakkamik inuusuttullu tunngavigisaat pisariaqartitaallu aallaavigalugit ingerlanneqarsinnaaqqullugu.

b. Kulturikkut ilimagisat

Inuusuttunik ilinniartitsinermi kulturikkut ilimagisat atuarfimmi angajullernut ilinniartitsisui nullu aamma Piareersarfimmi ilinniartunut ilinniartitsisui nullu kiisalu najukkami inuutissarsiutininik ingerlatsisunut saaffiginnipput. Ilimagisat Meeqqat Atuarfiannut tunngatillugu kapitali 4-mi eqqaaneqaretut assigaat. Saniatigullu makkua ilimagisaapput:

1. Annerni atuarfinnilu ingerlaqqiffiusuni atuartoq kulturimik ilisimaarinnittoq:

- ilinniagaqarnissaminut toqqaanermini inuiaqatigiit eqqarsaatigalugit taakkununga akissussaaqataassutsiminik ersersitsisinnaassaaq
- kulturi pillugu nalunngisarilikkaminik ilinni-aqqinnissamini iluaquteqarluni atorluaassaaq
- inuiaqatigiit kulturikkut tunngavigisatut pingaartitaannik ataqqinnilluni paasinnillunilu inuunermini anguniagassaminik aalajangersaassaaq

2. Annerni atuarfinnilu ingerlaqqiffiusuni ilinniartitsisoq ilitsersuisorlu kulturimik ilisimaarinnittoq:

- atuartut ilinniagaqatigiinnermik sulinisaminnillu ingerlavissaminnik toqqaaniarnerranni ikiorsiissuussapput taammaliornerminnilu oqaluttuarisaanermi kulturikkullu misilitagaasut tunngavissanut eqqarsaatersuutinullu taputartuutissavaat
- silarsuarmioqatigiinnermi oqaluttuarisaanerup, kulturip siunissallu imminnut ataqatigiillutillu suleqatigiinnerinik taamaattuunerisalu pingaassusaannik ersersitsisinnaassuseqassaaq

Immikkoortoq 2: Anguniakkat sinaakkusiussallu

Kapitalini 1-imiit 5-imut takorluukkat kulturikkullu ilimagisat aallaavigalugit kapitalini tulliuttuni, meeqqanik inuusuttunillu kommunip suliffeqarfiutaani ilinniarfiinilu suliaqarnermut tunngatilugit anguniagassat sinaakkusiussallu allaaserineqarput.

Kapitali 6:

Kommunimi meeraaqat pillugit anguniagassat sinaakkusiussassallu

Kommunalbestyrelsi - ulluinnarni meeqqanut kulturimullu ataatsimiititaq aqutugalugu - suliffeqarfinnik pingaarnerusutigut akisussaasuvoq.

Suliffeqarfiit ineriartortinneqarnissaat pingaartinneqarluinnassaaq ineriartortitsinerlu taamaattoq nukit-torsarniarneqassaaq perorsaaneq pillugu sulisorisanik pikkorissartitsisarnikkut tamannalu pissaaq tunngaviusutigut maligassiamik pikkorissartitsisarnernik ilinniaqqitsitsisarnernillu, suleqataasunit akisussaaqataaffigineqartumik, anguniagassiornikkut.

Pingaaruteqarpoq suliata tamarmik sumiiffinni kulturi ilisarnaatillu aallaavigalugit suliassat ingerlanneqar-tarnissaat taamaaliornermi angerlarsimaffiit pingaar-titaat meeqqat ineriartornerini pingaartutut tunngavigineqarsinnaaqullugit. Meeqqat ulluinnarni inuunerannut tunngavilersuutit ilaattut angerlarsimaffiit suliffeqarfiillu suleqatigiilluinnarnissaat pisariaqar-tuuvoq.

a. Suliffeqarfiit anguniassavaat:

- perorsaaneermik suliaqartut meeqqallu peqatigiin-nerisigut perorsaasullu kajumissaarinerisigut unaminartunillu suliaqartitsinerisigut meeqqat avatiminnik, oqaatsiminnik, takorluuisinnaassut-siminnillu atuisinnaanerit ineriartortinneqassaaq taamaaliornermilu siuarsarneqassalluni meeqqat **paasiniaarusussuseqarnerat**
- meeqqat ulluinnarni suliassanik suleqataane-mikkut **nammineersinnaassuseqarnerminnik** nukittorsaanissaat ineriartortitsinissaallu
- meeqqat nerisatigut timikkullu **peqqinnartumik inuuneqarsinnaalernissaat**
- perorsaasut suleqatigiinnermikkut meeqqat atorfissaqartitaat aallaavigisaallu tunngavigalugit **namminiusutut inooqataaneramilu** ineriartorni-

saannik periarsiuussisuusinnaanissaat

- perorsaasut qanimut naligiissumillu angajoqqaanik **atassuteqaqateqartarnissaat**

Ukiuni tulliuttuni naalackersuinikkut pingaartillugit aqutissiuunneqartussat makkuupput:

- Suliffeqarfiit pillugit anguniagassat qulaani eqqartorneqartut naammassineqarnissaat siunertaralugu **perorsaasunik suliffeqarfinnilu pisortanik ilinniartitseqqittarnissat**
- **Suleqatigeeriaatsinik nutaanik ineriartortit-sineq**, taamaaliornermi perorsaasut, ilinniar-titsisut, angajoqqaat sumiiffinnilu inuiaqatigiit meeqqanut taakkualu alliarborneranni ineriartor-nerannilu ataqatigiissunik sinaakkutissaqartin-neqarnissaannik pilersitsisinnaalersinneqarnis-saat anguniarlugu

b. Sinaakkutissat:

Suliassat makkua 2005/06-imi isumannaassapput:

- **sapaatip akunnikkaartunik suleqatigiinnissaq pillugu ataatsimeeqatigiittoqartassaaq** taamaaliornernilu suliffeqarfiup sulisuisa meeqqat pisinnaasamikkut inooqtigiinnermilu ineriartortinneqarnerannik sullissineq pilersaar-usiorneqarlunilu nalilersorneqartassaaq mak-kualu sulianni tunngaviusumik eqqartorneqar-tassapput
  - a. imarisaasut
  - b. aaqqissorneqarnerat
  - c. sinaakkusersorneqarnerat
- ukiumut ataasiarluni **takorluukkat pillugit ataatsimeeqatigiittoqartassaaq** ataatsimeeqati-giittarnernilu sulisoqatigiiaat assigiinngitsut ta-marmik peqataatinneqartassapput taamaaliorner-nilu takorluukkat oqallisigineqartassapput takor-

luukkat suliffeqarfinnut tamakkunanilu sulianut
suleqatigeeriaatsinullu kingunerisassaas erseq-
qissitinniarlugit

- ukiut tamaasa **anguniakkat/nalilersuinerillu
pillugit pikkorissarnerit/isumasioqatigiinnerit
ingerlanneqartassapput** taamaaliornernilu tar-
nip ineriartortarneranut peqqinnissarlu pillugit
nalunngisaalerssimasut nutaanerpaat tunngaviga-
lugit meeqqat inuiaqatigiinnermut peqqinnissa-
mullu ineriartornerisa killiffii qitiutinneqartassal-
lutik

- suliffeqarfiit sulineri ulluinnarnilu ingerlatsineri
pillugit apeqqutini aamma suliffeqarfiit sulineri
pillugit nalilersuisarnerni **angajoqqaat peqataa-
tinneqartassapput**

Kapitali 7:

Kommunimi atualeqqaarnermiit atuartuujunnaarnissaq tikillugu atuartuq pillugu anguniagassat sinaakkusiussassallu

Kommunalbestyrelsi - ulluinnarni meeqqanut kultu-
rimullu ataatsimiititaq aqutugalugu - suliffeqarfinnik
pingaarnerusutigut akisussaasuvoq.

Kommunimi atuarmiit ineriartortinneqarnissaat pi-
ngaartinneqarlunnaassaaq ineriartortitsinerlu taamaat-
toq nukittorsarniarneqassaaq sulisorisanik pikkorin-
nerulersitsiniarnikkut tamannalu pissaaq tunngaviu-
sutigut maligassiaasoq sulisorisanillu akisussaqa-
taaffiusoq aallaavigalugu pikkorissartitsisarnernik
ilinniaqqitsitsisarnernillu ingerlatsisarnikkut taamaa-
liortarnernilu pingaartinneqassapput paasissutissanik
paarlaassueqatigiittarnermi atortorissaarutigut peri-
arfissiissutigisaasut nutaanerusut.

a. Atuarfimmi anguniagassat:

- meeqqat imatut ineriartussasut inuulerlutik
ammasut, akisussaassuseqartut nammineersin-
naassuseqartullu taamaattuunermikkullu **suleqa-
teqarsinnaanermut** piginnaassuseqarlutillu piu-
massuseqartut nalinginnaasumillu **atassuteqqaq-
tigiittarnermik atuisinnaassuseqartut** kiisalu
paasissutissanik immikkoortutut oqaatigisakka-
nik **atorluarneqarsinnaasunnortiterisinnaas-
suseqartut tamakkuninngalu nalunngisassan-
ngortiterisinnaassuseqartut**
- meeqqat **kulturiminnik tunngaveqarluartut**
silarsuaq avatiminniittoq pillugu nalunngisaqar-
luartut
- meeqqat **ilinniartinneqarnerat** piffissami pisu-
nut perorsaanerlu pillugu ilisimatusarnermi paa-
sisimasaasunut nutaanerpaanut naleqqussagaaju-
artuq taamaaliorterlu aqutugalugu ilinniartitsi-
neq peqqussutip atuarfimmik ineriartortuarmik
naleqqussartuarmillu siunniussaanut tulluuttu-
mik ingerlanneqartoq
- **perorsaanermik tunngaveqartunik aqqis-
suussinerit piumassuseq aallaavigalugu**

ingerlanneqartut nalinginnaalissasut tassani si-
unertarineqarluni taamatut suliaqartarnerup ata-
qatigiissaakkamik, meeqqanik inooqatigiinner-
mut perorsaanerlut atuarfimmit angerlarsimaf-
finnilu ingerlanneqartunut, tapuurtuussisoqassa-
soq

- atuarfiup suliassai pillugit meeqqat/angajoqqaat
atuarmiullu akornanni **oqaloqatigiissinnaassuse-
qarneq** inerisarneqassasoq

b. Sinaakkutissat:

Ukiuni atuarfiusuni tulluuttuni naalakkersuinikkut pi-
ngaartitatut qanoq iliuuseqarfigisassat makkuupput:

- **suliaqatigiiaarluni suleqatigiittarneq**, ilin-
niartitsisut aqutsisullu perorsaaneq ilinniartitsi-
nerlu pillugit piginnaasaannik ineriartortitsisus-
saq atuarfimmi sulisunik pisortanillu suliaminnut
naleqqussagaalluarnerpaanik sulisoqarnissaq siu-
nertaralugu
- **atuartunut qanoq iliuusissanik pilersaarutit**,
tamakku ilikkagassatut pilersaarutit anguniagas-
sartaannik naammassinninniarnermi sakkusaap-
put aamma tamakkua atornerisigut ilinniartitsi-
nerup atuartut ataasiakkaat pisariaqartitaat tun-
ngavigisaalu naapertorlugit aqqissorneqartarnis-
saa eqqanaarneqarsinnaavoq
- **eqaatsumik pilersaarusiortarneq**, atuartut a-
taasiakkaat pisariaqartitaat tunngavigisaallu aal-
laavigalugit nammineq piginnaasaralugu inuttut
inooqataanermilu qanoq iliuuseqarsinnaassusian-
nik ineriartortitsiniutaassapput tunngavissaris-
saarlutik atuartuujunnaarsinnaaqqullugit

Atuarfiit immikkut tamarmik qulaani qanoq iliuuse-
risassat saniatigut namminneq qanoq iliuuseqarner-
mikkut ineriartortikkumasaminnik ukiup ingerlane-
rani toqqartuisinnaapput aallussisinnaallutillu.

Kapitali 8:

Kommunimi inuusuttoq inuusuttunut ilinniarfinni ilinniartuusoq pillugu anguniagassat sinaakkusiussassallu

Kommunalbestyrelsi - ulluinnarni meeqqanut kultu-
rimullu ataatsimiititaq aqputigalugu - inuusuttut ilin-
niarfiinut pinguarnerusutigut akisussaasuvoq.

Piareersarfik aqputigalugu inuusuttut 16-it 25-llu a-
kornanni ukiullit ilinniarnertuunngorniarfimmi inuu-
tissarsiutinilluunniit ilinniarfimmi ilinniartussatut
akuerisaanngitsut immikkut iliuuseqarfigineqassap-
put.

a. Piareersarfinni anguniagassat:

- inuusuttut ilinnialernissamat sulilernissamulluun-
niit piareersarnissaat
- inuusuttut Inuutissarsiutinik Ilinniarfimmut
piginnaasamik/karakterimik amigaateqarnerat
pissutigalugu anngutinngitsoortut piareersarnis-
saat

b. Piareersarfimmut sinaakkusiussat

2005/06-imi makkua pilersinneqassapput:

1. Piareersarfimmi atuarneq
  - Sapaatip-akunnerini 33-ni atuarneq
  - Sapaatip-akunnerini 13-ini sungiusarluni
sulineq
  - Sammiviit sisamat: Inunnik isumaginninneq
peqqinnissalerinerlu, Saviminilerineq,
Assassorissat, TNI
2. A.E.U. (Anerkendt erhvervsuddannelse -
Inuutissariummik ilinniarneq akuerisaasoq)
  - Sapaatip-akunneri 33-t atuarneq
  - Sapaatip-akunnerini 20-ni atuagarsorneq
  - Sapaatip-akunnerini 13-ini sungiusarluni
sulineq
  - Karakateeririk qaffassaaneq - FSA/FSUA
3. Pikkorissaanerit
  - Inuttut inerikkiartorneq
  - Suliat akimorlugit suleqatigiinneq
  - Attaveqaqatigiinneq
  - Qarasaasialerinerimik allagartartaarneq
(PC kørekort)
  - Ilaalu ilanngullugit

Immikkoortoq 3: Meeqqanut kultureqarnermullu tunngassuteqartut iluanni susassaqartuusut allat anguniagassaat sinaakktissaallu

Tassani pineqarpoq susassaqartut allat toqqaannartumik atuartitsinermik ilinniartitsinermillu akisussaaffeqanngitsut, toqqaannanngikkaluamilli kommunip meeqqanik inuusuttunillu sullissineranut peqataasussat, kulturikkut, inooqatigiissutsikkut eqqarsartaatsimikkullu pitsaassuseqartitsilernissaat. Anguniakkanut sinaakktissanullu matumani aalajangersarneqartunut aallaaviussapput takorluukkat kulturikkullu ilimagisat pingaarnerusutigut kapitali 1-imi allaaserineqartut.

Kapitali 9:

Kommunimi perorsaanikkut/psykologiimut tunngasutigut aallussivimmi anguniagassat sinaakktissallu

PPA susassaqarfagai meeqqat 0-imiit 25-nut ukiullit, taakkunungalugu ilaapput meeqqeriviit, meeqqat atuarfii aamma Piareersarfik. Suliassaaqarfiiit tassaanerupput meeqqat inuusuttullu, aammattaarli angajoqqaat ilaatinneqarsinnaapput, katsorsaanissaq pisari-aqalersillugu.

PPA-mi sulipput psykologi, perorsaanermut siunnersorti pinaveersaartitsinermullu siunnersorti.

a. Anguniakkat:

- Uummannap Kommuniani meeqqat inuusuttullu 0-ip 25-llu akornanni ukiullit toqqissisimanissamut inerikkiartornissamullu periarfissaannik siuarsaaqataanissaq
- Sulinermini meeqqamik avatangiisaanillu ataatsimoortumik isiginnittaaseqarluni aallaaveqarnissaq - meeraq/inuusuttoq, ilaqtai sulisullu qanimut suleqatigalugit
- Meeqqat sumiginnakkat katsorsartariaqartullu ilaqtuallu katsorsassallugit
- Pinaveersaartitsinermik pilersitsinissaq ataavartitsinissarlu "ilaartuinnarnermut" taarsiullugu
- Suleqatigiiaarluni sulinissamut tunngatillugu siunnersuinissaq

b. Pingaartitatigut tunngaviit:

PPA pingaarnarpaatillugu ileqqorissaanermik tunngaveqarpoq, tulliullugulu suliamik ilisimaarinniluarnissaq assinganik pingaartillugu. Taamaammat pingaartinneqarpoq sulisut - namminneq ilinniakkaminut tunngatillugu - ineriartornermut sulinermilu piumasaaqatitut malinnaajuarnissaat. Pinaveersaartitsineq "ilaartuinerinnarmiit" salliutinneqassaaq.

Meeqqanik inuusuttunillu suliaqarnermi suliat akimorlugit suleqatigiinnissaq sulinermi pissusissami-suuginnartutut ilaasussatut isigineqarpoq.

Meeraq / inuusuttoq aamma meeqqap / inuusuttup at-taveqaatai qabnigisaaniittullu pissuseqarfingeqassap-put.

Taamaammattaq PPA inunnik isiginneriaaseq manna tunngavigaa:

Meeraq sallerpaatillugu meeqqatut isigineqarpoq, taamaammallu meeqqap inuuneranut akisussaaffik annerpaaq inersimasumiippoq - akerlianik pinnani. Taama isiginneriaaseqarnerup PPA-p meeqqap inuunerminut ilikkariartornerminullu akisussaaqataasutut isiginninnissaanik akornusinngilaa. Taamaammat aamma meeqqat inuusuttullu namminneq inuunermik ilusilersorneranut piginnaasaqartutut peqataalluurtullu isigineqarput.

c. PPA-mi sinaakktissat:

PPA-mi ukiumi atuarfiusumi aggersumi sulniuteqarfissat makkuupput:

Perorsaasut/ilinniartitsisut, angajoqqaat aamma kommunalbestyrelsi:

- Kulturikkut tunngavilimmik perorsaanerup aamma iliuuseqarsinnaassutsip imarisaasa tassalu imminut naleqartinnerup/tatiginerup assigiinngisutaasa ersarissarnissaat
- Perorsaariaatsit ersarissarnissaat (tassunga ilaal-lutik kamannerup naqisimanissaa, nipangius-siinnarnerit, misigissutsit akuerinissaat (aliasun-neq, kamanneq, nuannaarneq il.il.)
- Atuartitsineq/qaammarsaaneq angajoqqaanngor-tussanut saaffiginnittoq

Angajoqqaanut:

- Meeqqap tunngaviatigut pisariaqartitaanik akissusaanerup ersarissarnissaa

Meeqqanut atualertussanut:

- Periuseq Oqaatsinik Malussarissaaneq meeqqerivinni atualersillugu
- Meeqqeriviup atuarfiullu siunertatigut ilinniartisinissamullu pilersaarusanut naleqquttunngorsarnissaat
- Aatualernissamut piareersimanissap suuneranik ersarissaaneq

Atuartoq inuusuttorlu:

- Ilinniartitsisut peqatigalugit annasaqarsimasunut, kinguaassiutitigut atornerlunneqarsimasunut il.il ataatsimoortitsilluni katsorsaaneq
- Ilinniartitsisunut “imaajaanermut” periutsinik ilinniartitsineq kiisalu ilinniartitsisunik imajaaneq (ilinniartitsisut iliuuseqarnissaannut piareersimanerannut, imminut ataqqinerannut imminullu tatiginerannut tunngatillugu)
- Kommunitimi sumiginnaanerup annertussusaa piviusoq paasiniassallugu

Meeqqat 0-25-nik ukiullit tamarmik:

- Meeqqat sumiginnaqqat ikiorserneqarnissaminillu pisariaqartitsisut taakkualu ilaqutaannik katsorsaaneq.
- Timikkut tarnikkullu nappaatit pinaveersartineqarnissaat

Meeqqeriviit:

- Perorsaanikkut psykologiimullu tunngasutigut ikiorsiineq
- Meeqqanut perorsaanullu naleqqiullugu siunnersuineq/ilitsersuineq (supervision)
- Tassanngaannartoqartillugu piareersimasussanik pilersitsineq

Atuarfik aamma STI:

- Perorsaanikkut psykologiimullu tunngasutigut ikiorsiineq
- Ilinniartitsisunik meeqqanik immikkut perorsaanikkut ikiorsertarialinnik suliaqarneranni siunnersuineq/ilitsersuineq
- Suleqatigiinnik inerisaanermut tunngasutigut siunnersuineq/ilitsersuineq tassanngaannartoqartillugu piareersimasussanik pilersitsineq

Uani tullinnguutissapput:

Suliffeqarfiit pilersaarutaat, atuarfiit pilersaarutaat aamma aqutsinermut ileqqoreqqusaq il.il.

